

A KÁDÁR-KORSZAK

I. Konszolidáció: (1956 után helyreállítják az országban a kommunista uralmat Kádár János vezetésével)

1. Politikai konszolidáció:

- Helyreállítják a pártállami struktúrát
- Elnyomó szerv: Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztálya. Létrehozzák a párthadseregként működő Munkásőrséget.
- Megszervezik a KISZ-t (Kommunista Ifjúsági Szövetség)

Az új rendszer jellemzői:

- *Ún. puha diktatúrát épít ki Kádár János:*
 - Hatalom már nem igényli azt, hogy az emberek a mindennapjaikban folyamatosan kinyilvánítsák, hogy azonosulnak a rendszerrel.
 - 1962-től új jelszót fogalmaznak meg. A korábbi „Aki nincs velünk, az ellenünk van!” helyett „Aki nincs ellenünk, az velünk van!” jelszót használják.
 - Cél az életszínvonal emelése.
- 1963.: *általános közkegyelmet hirdetnek.* Az ENSZ beleegyezett abba, hogy levegye a napirendjéről a magyar kérdést. Következménye, hogy felélénkülnek a külpolitikai kapcsolatok.

2. Gazdasági konszolidáció: a szovjet blokk országaitól jelentős pénz –és áruhitelt kap Magyarország.

- *Ipar:*
 - Beruházások arányát csökkentik (inkább a szociális kiadásokat növelik)
 - Kevésbé erőltetik az alapanyagtermelő-ágazatokat és a nehézipart.
 - Törekednek a korszerűsítésre
- *Mezőgazdaság:*
 - 1959-1961: kollektivizálás folytatódik, a parasztok meggyőzésére törekednek. Lehetőséget adnak a háztáji gazdaságok létrehozására. Téesztagok kaptak egy kat. hold földet, ahol állatot tenyészthetett, zöldséget, gyümölcsöt termelhetett.

II. Gazdasági reform (1968):

1967-ben a reformokat kívánó politikusok kerülnek a párton belül előtérbe (Fock Jenő, Fehér Lajos, Nyers Rezső):

- Szovjetunió is engedélyt ad Magyarországnak a reformokhoz.

1968. január 1.: elkezdődik az ÚJ GAZDASÁGI MECHANIZMUS

- *Piacgazdaság elemeit* is fel lehet használni a szocializmus építésében:
 - Nagyobb teret kap az egyéni kezdeményezés
 - Vállalatok nagyobb önállóságot kapnak, így teszik őket érdekeltté a nagyobb teljesítmény elérésében
 - Valós árak és bérek kialakítására törekednek
 - Szabadabbá válik a sajtó és a könyvnyomtatás
- Politikai megfontolásból fékeket építenek:
 - Teljes foglalkoztatást fenn kell tartani
 - Sok terméknél fennmarad a kötött ár
- *Eredmények:*
 - Gyorsan nő a lakosság fogyasztása, emelkedik az életszínvonal (mosógép, rádió, televízió, később az autó elérhetővé válik)
 - Elnevezések a korszak Magyarországra: „legvidámabb barakk”, „gulyáskommunizmus”, „frizsiderkommunizmus”

1972: leállítják a reformokat, mert:

- Ideológiai szempontból támadják (kapitalizmus elemeit építik be)
- Megerősödik a párt belső ellenzéke

III. Jólét és a válság kibontakozása:

- Életmód: megszűnik a mindennapos nélkülözés és kiegyenlítődnek a jövedelmi viszonyok. Nő a szellemi foglalkozásúak aránya. Több lehetőséget adnak a külföldi utazásokra.
 - Problémák: nem mindenki jut hozzá egyenlő arányban a szolgáltatásokhoz. Vezető elit sokféle előnyt élvezett (soron kívül jutnak pl. autóhoz). A hiánygazdaság miatt hosszú várakozási idő van több terméknél, vagy „pult alól” lehet hozzájuk jutni. Megjeleneik az egészségügyben a hálapénz rendszere.
 - Túl sokba került az országnak az életszínvonal-politika. Emellett a gazdaság veszteséges ágazatait is finanszírozni kellett. Ezek fokozzák az ország eladósodását.

- Kultúra: Aczél György vezetésével a kultúrpolitika is bizonyos teret enged az újításoknak
 - 3T: támogatás, tűrés, tiltás. Már közreadják azokat a munkákat is, amelyek nem tükrözik a marxista-leninista szemléletet, de politikailag veszélytelennek tekinthetők.
 - Fontos szerepet kap a filmgyártás: Szabó István, Jancsó Miklós, Makk Károly filmjei
- Szociálpolitika: nyugdíjbiztosítás kiterjesztése, női munkaerő biztosítása miatt kiépítik a bölcsődei és az óvodai hálózatot.
- Válság kibontakozása:
 - *Gazdasági válság*:
 - 1973-as kőolajválság: egyre rosszabb az ország gazdasági helyzete, amit tovább ront az ország rossz hitelpolitikája, és az ország belekerül az eladósodási spirálba.
 - 1979: megszorító intézkedéseket hoznak (pl. áremelések, reálbérek csökkentése), de hosszú távon nem hoz sikert.
 - Eredmény: nem tudják már megőrizni a korábbi életszínvonalat, egyre többen szegényednek el. Így sokan a rendszertől is elfordulnak.
 - *Politikai válság*:
 - 1980-as évek közepén a Szovjetunióban is jelentkeznek a gazdasági-politikai gondok. Emiatt itt is reformokat vezetnek be (Gorbacsov). Így Magyarországon is teret kapnak a reformerők.
 - MSZMP vezetése nem tudja kezelni a kialakult válsághelyzetet, így megerősödik a párton belüli ellenzék.

RENDSZERVÁLTÁS

I. Politikai válság:

- Ellenzéki csoportok alakulnak ki: egyre aktívabbak lesznek
 - 1985: monori találkozó (első jelentős ellenzéki tanácskozás)
 - 1987. szeptember: első lakitelki találkozó. Célja a hatalommal tudomásul veteti az ellenzéki erők létezését. Pozsgay Imre tartja a vitaindító előadást, és ennek szövegét sikerül megjelentetni a Magyar Nemzetben.
 - Megalakulnak a későbbi pártok elődei: MDF, SZDSZ, FIDESZ
 - 1988. március 15.: több mint 10 000 ember vesz részt a tüntetésen (egy év múlva 100 000 vannak)
- MSZMP-n belüli változások: 1988. májusban Kádár Jánost leváltják, helyette Grósz Károly lett a pártfőtitkár. Ez nem jelent lényegi változást a politikai rendszerben.
- 1989. január 28.: Pozsgay Imre az 1956-os eseményeket forradalomnak nevezi, ez gyakorlatilag a Kádár-rendszer eszmei alapjának tagadását jelenti. Az MSZMP elfogadja februárban a többpártrendszert.
- 1989. június 16.: Nagy Imrét és mártírtársait újratemetik

II. Békés rendszerváltás:

- Júniustól megkezdődnek a Nemzeti Kerekasztal tárgyalások. Résztvevők: MSZMP, EKA (Ellenzéki Kerekasztal), Hazafias Népfront. Meghatározzák a rendszerváltás fő teendőit:
 - Alkotmánymódosítás
 - Politikai pártok működése
 - Köztársasági elnök intézménye
- 1989. október 23.: Szűrös Mátyás házelnök ideiglenes köztársasági elnökként bejelenti a Magyar Köztársaság megalakulását (ez szimbolikusan is a kommunista időszak végét jelenti)
- 1990. március-április: megtartják az első szabad országgyűlési választásokat, amelyen 40 párt vett részt. Az MDF győzött, és Antall József az FKgP-vel és a KDNP-vel közösen koalíciós kormányt alakított. A parlament által megválasztott köztársasági elnök Göncz Árpád.

Magyarországon a rendszerváltás békés, tárgyalásos folyamat eredménye a reformszocialisták és az ellenzékiek között. Kidolgozzák az ország új alkotmányos rendjének alapjait, ami lehetővé teszi a többpárti, demokratikus rendszerre és a piacgazdaságra való áttérést.

1991-ben elhagyják hazánkat az utolsó szovjet katonai csapatok.